

სამოქალაქო სივრცის რაციონალურობა და დემოკრატიული ტრანზიციის საქართველოში

რეზიუმე

თანამედროვე ქართული დემოკრატიული ტრანზიციის სამოქალაქო სივრცის რაციონალურობისა და პრაგმატულობის გაძლიერებას მოითხოვს. სამოქალაქო სივრცე და დემოკრატიული ტრანზიციის ინსტიტუციურად პოლარიზებულია, რაც ირაციონალურ ტენდენციებს აძლიერებს. დემოკრატიული ტრანზიციის შემაფერხებელ სინდრომად გადაიქცა ერთპარტიული დომინანტური მმართველობის სტილი, რომელიც ვნებს სამოქალაქო სივრცის რაციონალურობასა და პრაგმატულობას. სამოქალაქო სივრცის რაციონალურობის გაძლიერებაში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს პოლიტიკურ ელიტასა და პოლიტიკურ ლიდერებს, რომლებიც გარკვეულ სიტუაციებში ეროვნული პრაგმატული მიდგომებით არ გამოირჩევიან. სამოქალაქო სივრცეში ინსტიტუციურმა ვაკუუმმა და აქტორული პოლარიზების გაღრმავებამ მართლმადიდებელი ეკლესიის როლი და ინსტიტუციური ფუნქციები კიდევ უფრო გააძლიერა. ქართული ეკლესია გახდა სამოქალაქო სივრცის სოციალიზაციისა და ეროვნული იდენტობის ფორმირების უმნიშვნელოვანესი აქტორი.

გურამ აბესაძე
პოლიტიკის მეცნიერებათა
დოქტორი, სოხუმის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის
პროფესორი

RATIONALITY OF CIVIL SPACE AND DEMOCRATIC TRANSITION IN GEORGIA

Guram Abesadze
Doctor of Political Science, Professor of Sokhumi State University
Nodar Abesadze
PhD student of Social Sciences of Georgian Technical University

RESUME

Modern Georgian democratic transit requires strengthening the rationality and pragmatism of civil space. Civic space and democratic transit are institutionally polarized, reinforcing irrational tendencies. The one-party dominant style of governing, which hurts the rationality and pragmatism of civil space, has become a hindrance syndrome of democratic transit. An important place in strengthening the rationality of civil space is occupied by the political elite and political leaders who in certain situations are not distinguished by national pragmatic approaches. Institutional vacuum in civil space and deepening of actor polarizations have further strengthened the role and institutional functions of the Orthodox Church. The Georgian Church has become an important actor in the socialization of civil space and the formation of national identity.

ნოდარ აბესაძე
საქართველოს ტექნიკური
უნივერსიტეტის სოციალური
მეცნიერებების დოქტორანტი

თანამედროვე ქართული დემოკრატიული ტრანზიციის სამოქალაქო სივრცის მეტ რაციონალურობასა და ეროვნულ-პრაგმატულ პოზიციას მოითხოვს. პოლიტიკური სისტემის ინსტიტუციური არამდგრადობა და პოლიტიკურ-ლიდერულეობითი ცვლილებების შეუსაბამობა ეროვნულ იდენტობასთან ინვესს სამოქალაქო სივრცის პასიურობასა და სახელმწიფოებრიობასთან გაუცხოებას. პოლიტიკურ სივრცეში გამოიკვეთა ირაციონალურობის ტენდენციები, რომლებიც საზოგადოების პერიოდულ პოლარიზებას იწვევს. სოციალური ვერ გადაიქცა პოლიტიკური ტრანზიციისა და კონსოლიდირებული დემოკრატიის აქტიურ აქტორად. პოლიტიკური ძალაუფლების დომინანტური ერთპარტიული სულისკვეთება

თრგუნავს ადამიანთა შემოქმედებით და ინიციატივიან მოღვაწეობას. შესაბამისად, პოლიტიკურ სივრცეში დაბალია სამოქალაქო სივრცის რაციონალურობის დონე, რომელიც კონკრეტულ სიტუაციებში ძალზე აგრესიული და დესტრუქციული ფორმებით გამოვლინდება. გარდამავალი დემოკრატიის პირობებში, როდესაც მიმდინარეობს კონსოლიდირებული დემოკრატიის ფორმირება, სამოქალაქო რაციონალურობის დამკვიდრების უპირველესი პირობაა ინსტიტუციური ნესრიგის დამყარება. ინსტიტუციური ქაოსი და დაპირისპირება იწვევს საზოგადოების ლიდერულეობით უთანხმოებასა და სამოქალაქო ირაციონალურობის გაძლიერებას, რომელიც შეიძლება ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი ნიჰილიზ-

მისა და პოლიტიკური აპათიის მიზეზი გახდეს; ასეთმა პროცესმა შესაძლებელია სამოქალაქო დაპირისპირების ხასიათი მიიღოს და პოლიტიკური სივრცე საყოველთაო პესიმიზმში აღმოჩნდეს. ამიტომ, პოლიტიკური ინსტიტუტების ფუნქციონალურ რაციონალურობას დემოკრატიულ ტრანზიციის გადამწყვეტი მნიშვნელობა ენიჭება. პოლიტიკური ინსტიტუტები უზრუნველყოფენ მოქალაქეთა რაციონალურ მონაწილეობას პოლიტიკურ ცვლილებებში, რაც დემოკრატიის სტაბილურობის უმნიშვნელოვანესი და გადამწყვეტი პირობაა.

თანამედროვე ქართული პოლიტიკური სივრცე ინსტიტუციური აქტორების მხრივ ღრმა კრიზისს განიცდის, რაც ვერ აკმაყოფილებს კონსოლიდირებული დემოკრატიის მოთხოვნებს. ქართული სინამდვილეში პოლიტიკური პარტიების ფართო სპექტრია ნამოდგენილი, მაგრამ მათი პლატფორმები და იდეოლოგიური კონცეფციები ვერ აკმაყოფილებენ დროის მოთხოვნებს. შეიძლება ითქვას, რომ პარტიულ-პოლიტიკური სპექტრი სერიოზული კრიზისის ფაზაშია და რადიკალურ მოდერნიზაციას საჭიროებს. ზოგიერთი პოლიტიკური პარტიის მოღვაწეობით სტილი კლანურ ინტერესებზეა აგებული, რაც სახელმწიფოებრივ ინტერესებს არ ემსახურება. ასეთი ფონი მუდმივად ქმნის დესტრუქციულობის სინდრომს, რომელიც ნეგატიურად მოქმედებს სამოქალაქო სივრცის რაციონალურობისა და პრაგმატულობის ფორმირებაზე. ამერიკელი პროფესორი და თსუ-ს საპატიო დოქტორი **სტივენ ჯონსი** აღნიშნავს, რომ „პარტიებს არ აქვთ მყარი ფესვები საქართველოში... ქართველები პოლიტიკურად დანაწევრებულნი არიან, სწორედ ამით აიხსნება ის ფაქტი, რომ პარტიები ხშირად ჩნდებიან და ქრებიან. ქართული პარტიები ვერ ქმნიან პლატფორმას, რომლითაც შეძლებენ პასუხისმგებლობა აიღონ თავიანთი ამომრჩევლის წინაშე. პარტიები საპარლამენტო სივრცეში ცხოვრობენ და არ გააჩნიათ ორგანიზებულიობა, პოლიტიკური სურვილი თუ კავშირების გაღრმავების მცდელობა თავიანთი ამომრჩევლის ფარგლებს გარეთ“¹

თანამედროვე ქართულ სამოქალაქო სივრცესა და დემოკრატიულ ტრანზიტს შინაგანი პოლარიზებისა და პოლიტიკური გაუცხოების ტენდენციები მუდმივ სინდრომად გადაექცა, რაც გამოწვეულია აქტორული სივრცის სიტუაციური შეუსაბამობით. ამიტომ, პოლიტიკური პორტრეტების განახლებას ქართული პოლიტიკური სივრცე ნამდვილად საჭიროებს, რადგანაც დემოკრატიული ტრანზიტი და ეროვნული რაციონალიზმი ახალ აზროვნებას მოითხოვს. ქართული სახელმწიფოებრიობა ახალი გამონეგებისა და რისკების წინაშე აღმოჩნდა, რაც მსოფლიო წესრიგის ტრანზიციით არის გამოწვეული, რომელიც მეტ ეროვნულ პრაგმატულობასა და რაციონალურობას მოითხოვს; მსოფლიოში მიმდინარეობს ახალი გეოპოლიტიკური ტრანსფორმაციები და მკვეთრად გამოხატული ეროვნული იდენტობის აღორძინება,

რომელიც ერის სოციალიზაციის ახალ მიდგომებსა და მოდელს მოითხოვს. ვინროკლანური ინტერესების წინა პლანზე წამოწევამ და „მტრის ხატის“ დამკვიდრებამ მოახდინა პოლიტიკური სივრცის პოლარიზება, რომელიც კიდევ უფრო აძლიერებს დესტრუქციულობის ელემენტებს. პოლიტიკური მიზნის მიღწევის საშუალებად იქცა დესტრუქციულობა, რომელმაც დაანგრია ქართული პოლიტიკური აზროვნების ტრადიციული რაციონალურობის ნიშნები. ერს დაეკარგა პოლიტიკური აზროვნების სტილი და პრაგმატული სულიკვეთება, რომელმაც უნდა შექმნას თანამედროვე ქართული სახელმწიფოებრიობა.

სამოქალაქო სივრცის რაციონალურობას ხელს უშლის დომინანტური პარტიის მმართველობა, რომელიც ქართული სახელმწიფოებრიობის პოლიტიკური დამკვიდრებისა და მისი თანამედროვე დემოკრატიული იდენტობის ფორმულა გახდა. დომინანტურობის სინდრომი ძველი ავტორიტარული სისტემის სტილია და თანამედროვე ქართული რეჟიმის ერთგვარი პოლიტიკური ნესრიგის ნეგატიური ფორმა გახდა. დომინანტურ პარტიას მმართველობის ციკლური პერიოდულობა გამოუმუშავდა, რაც, გარკვეული დროის შემდეგ, ღრმა კრიზისში შედის და რაციონალურ და სიტუაციურ მიდგომებს ველარ ამჟღავნებს; ასე იცვლება პარტიულ-პოლიტიკური თანამშრომლობის რიტორიკაც, რომელიც აგრესიული პოლიტიკური კულტურით გამოვლინდება, ოპოზიციური პარტიები კი დესტრუქციულ ტენდენციებს ავითარებენ და ავანტიურიზმითა და რევოლუციის სინდრომით ცდილობენ მიზნის მიღწევას. ამერიკელი პოლიტოლოგი **ლინკოლნ მიტჩელი** აღნიშნავდა, რომ თუკი საქართველოში შენარჩუნდება ერთი პარტიის დომინირება, რაც ხდებოდა კიდევ დამოუკიდებლობის აღდგენიდან მოყოლებული, მაშინ ქვეყნის დემოკრატიული განვითარება ჩიხში შევა. საქართველოში შეიძლება განმეორდეს ერთი პარტიის კონსოლიდაციისა და შემდეგ მისი დაცემის ციკლი. ეს კი ძალიან სამწუხარო იქნება, რადგანაც სწორედ ეს ციკლი უშლის ხელს საქართველოს დემოკრატიის განმტკიცებას.²

სამოქალაქო რაციონალურობის ინსტიტუციურ სფეროს როდესაც ვეხებით, აუცილებელია გავიაზროთ პოლიტიკური ელიტისა და ლიდერის როლი გარდამტეხ პერიოდებში. პოლიტიკური ცვლილებები, გარკვეულწილად, დამოკიდებულია პოლიტიკური ელიტის ინტელექტუალურ და ღირებულებით ორიენტაციებზე. სამწუხაროდ, ჩვენს სინამდვილეში, პოლიტიკა პირად მატერიალურ კეთილდღეობაზეა აგებული და ნაკლებად ითვალისწინებს სახელმწიფოებრივ ინტერესებს. პოლიტიკური ბრძოლის ქართული სინამდვილე მიზნად ისახავს ეკონომიკური ძალაუფლების მოპოვებას, რომელიც რაციონალური პროცესების განვითარებას ძალზე აზიანებს. მათი მოღვაწეობა სიტუაციის გამწვავების პერიოდში ჩიხში შედის და ეროზიას განიცდის; ეს სინ-

¹ სტივენ ჯონსი. ინტერვიუ საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტის ანალიტიკოსთან ჯოზეფ ლარსენტან. ინგლისურიდან თარგმნა იოსებ ჟორჯოლიანმა. საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი, 2017, იანვარი N1. <http://gip.ge/wp-content/uploads/>

² ლინკოლნ მიტჩელი-2017 წელს საქართველოს წინაშე მდგარი ოთხი კითხვა. 2017. <http://georgianpress.ge/com/news/view/23819?lang=1>

დროშიც ირაციონალურ ტენდენციად უნდა მივიჩნიოთ, რომელიც დომინანტურ ელიტას გარკვეულ პერიოდებში ახასიათებს. ამიტომ, მიზანშეწონილად მიგვაჩნია სამოქალაქო სექტორის აქტიური მონაწილეობით პოლიტიკაში შერჩეულ იქნას პატრიოტი და ეროვნულ-სახელმწიფოებრივად მოაზროვნე კომპეტენტური კადრები. თანამედროვე ქართულ პოლიტიკურ სივრცეს ნამდვილად აკლია ეროვნულ-პრაგმატული და ინტელექტუალურად მოაზროვნე ელიტა, რომელიც რთულ პოლიტიკური სიტუაციებში მოახერხებს პოლიტიკური პროცესისადმი ინოვაციურ და პროგნოზირებად მიდგომებს.

პოლიტიკური ლიდერის ინსტიტუტი ძალზე მნიშვნელოვან როლს ასრულებს პოლიტიკური სივრცის რაციონალურობისა და დემოკრატიის სტაბილურობის პროცესში; ლიდერის განზონანსორებული ხასიათი, პოლიტიკურ აქტორებთან მისი თანამშრომლობის სტილი, რიტორიკა, პოლიტიკურ-ინტელექტუალური პოტენციალი და გამოცდილება, პოლიტიკური ალლო და პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიღების სტილი მნიშვნელოვანი ინდივიდუალური პიროვნული თვისებებია, რომლებიც განსაზღვრავს პოლიტიკური სივრცის სტაბილურობას. გაუნზონანსორებელი და ავანტიურისტული ქცევების მქონე ლიდერები ირაციონალურობისა და მუდმივი დესტრუქციულობის საფუძვლებს ქმნიან და საზოგადოებაში პერმანენტულად რევოლუციის სინდრომს ამკვიდრებენ. ამასთან ერთად, როდესაც ლიდერი გამოირჩევა თავისი აგრესიულობითა და ექსტრემისტული მიდგომებით, სამოქალაქო სივრციდანაც საპასუხო ქმედებებს იღებს, რაც მასობრივი ფსიქოზის ფორმებს იღებს და სოციუმს ნიჰილიზმის ტყვეობაში ადგებს. პოლიტიკური შიზოფრენია და პათოლოგიური პროცესები, ზოგიერთი პოლიტიკური ლიდერის თვითდამკვიდრებისა და თვითკმყოფილების თავისებური ფორმა გახდა. ავტოკრატიული სტილი, მოჩვენებითობა, ფასადი, იმიტაციური წარმატებები და მანიპულირების სხვადასხვა ფორმები საზოგადოებაში ერთგვარი შიზოფრენული სივრცის შექმნას უწყობდა ხელს; ეს წარმოადგენს ე.წ. პათოლოგიური საზოგადოების შექმნის მცდელობას, რომელიც ირაციონალურ ძალაუფლებას ბრბოს ფსიქოლოგიით განამტკიცებს და სამოქალაქო სივრცეს დათრგუნავს.

დემოკრატიული ტრანზიციისა და სამოქალაქო რაციონალურობის ფორმირების მნიშვნელოვანი პროცესია კულტურული და ღირებულებითი ცვლილებები, რომლებიც აუცილებლად უნდა ითვალისწინებდეს ეროვნული იდენტობის წარატივებს; აქ იგულისხმება ისეთი ღირებულებებისა და ორიენტაციების ტრანსპლანტაცია, რომელიც მისაღებია ეროვნული კულტურისა და გენეტიკური მემკვიდრეობისათვის; სამოქალაქო სივრცეში, თუ ეს გათვალისწინებული არ არის, მივიღებთ გარკვეულ ვაკუუმს, რომელიც ღირებულებით და მენტალურ დაპირისპირებასა და ეროვნულ გაუცხოებაში გადაიზრდება. ამ მიმართულებით გამოიკვეთა ზოგიერთი ლიბერტალიანული ინსტიტუციები თუ არასამთავრობო ორგანიზაციები, რომლებიც პოლიტიკური ტრანზიციის პროცესში ზედმეტი ტრანსპლანტაციით არიან დაკავებულნი და ეროვნულ მემკვიდრეობით ელემენტებს ბრძოლას

უცხადებენ; ამასთანავე, არასამთავრობო სექტორის ნაწილი ქართული კულტურულ-ღირებულებითი სივრცის მხოლოდ ნეგატიური წარმოჩენით არიან დაკავებულნი, რაც მიზნად ისახავს არა ეროვნული იდენტობის ტრანსფორმაციას, არამედ მის ირაციონალურ დათრგუნვას. თანამედროვე ტრანზიციის მიზანი ქართული სამოქალაქო იდენტობის ფორმირებაა, რაც კონსოლიდირებულ დემოკრატიას დაამკვიდრებს.

თანამედროვე ქართულ სამოქალაქო სივრცეში რაციონალურობის გამოვლინება პოლიტიკურ პრაგმატიზმში აისახება, რომელიც ჯერჯერობით თავისი შედეგიანობის კრიტერიუმებით მოისუსტებს. ეროვნული და პოლიტიკური იდენტობა პრაგმატიზმს ემყარება და სიტუაციური პროცესებით განისაზღვრება. რეალურობა და პოლიტიკის სიტუაციური ანალიზი სარგებლიანობისა და შედეგიანობის ძირითადი კრიტერიუმებია, რომელიც განსაკუთრებულ ანალიტიკურ რაციონალურობას მოითხოვს. ამ მხრივ, სოციუმის სოციალიზაციის პროცესი დაკნინებულია, რაც ეროვნული იდენტობის გარდაქმნის პრაგმატულ მიზნებს ეწინააღმდეგება.

პოლიტიკური პრაგმატიზმი თანამედროვე ქართულ პოლიტიკაში დემოკრატიული ტრანზიციისა და სახელმწიფოებრივი იდენტობის ღირებულებითი პრიორიტეტების განმსაზღვრელი ფაქტორი უნდა გახდეს; მან უნდა უზრუნველყოს პოლიტიკური პროცესების მართვის კულტურულ-ინტელექტუალური ტრანსფორმაცია და სახელმწიფოებრივი ინტერესების დაცვა. დემოკრატიული ტრანზიციის პროცესში პოლიტიკურმა პრაგმატიზმმა უნდა უზრუნველყოს: 1. პოლიტიკური სივრცის ინსტიტუციური მდგრადობა და დემოკრატიული პროცესების სტაბილურობა; 2. პოლიტიკური აქტორების მოღვაწეობის რაციონალურობა და დესტრუქციულობის ელემენტების დაძლევა.

თანამედროვე ქართულ პოლიტიკაში უაღრესად საშიშ მოვლენად იქცა ავანტიურიზმი და ექსტრემიზმი, რომელიც სხვადასხვა ფორმით გამოვლინდება: პოლიტიკურ მოქმედებებში, განცხადებებში, რიტორიკაში და ა.შ. ავანტიურიზმი და აგრესიული რიტორიკა, ზოგიერთი ქართველი პოლიტიკური ლიდერისათვის პოლიტიკური თვითდამკვიდრების პრინციპი გახდა. სამწუხაროდ, ასეთი გამოვლინებები კვლავ პოლიტიკური მიზნის მიღწევის ლეგიტიმურ პროცესად იქცა პოლიტიკურ ველზე. ასეთი მიდგომა მთლიანად ანგრევს პოლიტიკური პროცესის მმართველობით სისტემას, რომელიც რაციონალურ შედეგიანობაზე უნდა იყოს გათვლილი. ამას თან დაერთო ავტორიტეტების ნგრევა, რაც საფრთხეს უქმნის ერის ინტელექტუალური და კულტურული ელიტის ფორმირებას. საზოგადოება თანდათანობით კარგავს ინტელექტუალურ მოთხოვნას, რაც, გარკვეულ სიტუაციებში პათოლოგიური პროცესებით გამოვლინდება. ამიტომ, სამოქალაქო სივრცის პოლიტიკური სოციალიზაციის განზომილებითი პარადიგმა უნდა გახდეს კულტურიზაციისა და ინტელექტუალიზაციის პროცესი, რომლის გარეშეც ექსტრემიზმი და ავანტიურიზმი ვერ აღმოიფხვრება და ეროვნულ ავტორიტეტებსაც ვერ შევინარჩუნებთ.

პოლიტიკა, წარმოადგენს რა შესაძლებლის ხელოვნებას, მის სტრუქტურაში მნიშვნელოვანი ადგილი უჭირავს პოლიტიკურ ენასა და რიტორიკას. პოლიტიკური პრაგმატიზმის ერთ-ერთი ელემენტია რიტორიკა, რომელშიც მკაფიოდ აისახება პოლიტიკური ხელოვნების გამოყენებისა და ლატენცურობის ამოცნობისა და თვითდამკვიდრების უნარი. სამწუხაროდ, საქართველოში ასეთი მიდგომა ყოველთვის დაცული არ არის, რაც პოლიტიკურ ველზე დაძაბულ სიტუაციებს წარმოშობს. განსაკუთრებით, პოლიტიკურმა რიტორიკამ საშინო ხასიათი მიიღო ე.წ. „ვარდოსანთა“ ხელისუფლების პერიოდში, როდესაც აგრესიული ტერმინოლოგია და გამონათქვამები პოლიტიკური მოღვაწეობის პოზიტიურ ელემენტად და პატრიოტულ საქმიანობად აღიქმებოდა. ზოგიერთი პოლიტიკური ლიდერი დღესაც ამ ნეგატიური რიტორიკით ცხოვრობს და დიდ ზიანს აყენებს სახელმწიფოებრივ თვითდამკვიდრებასა და ეროვნულ პოლიტიკურ პრაგმატიზმს.

თანამედროვე ქართულ სამოქალაქო სივრცესა და დემოკრატიული ტრანზიციის პროცესში ინსტიტუციური აქტორული როლი ნაკლებად ჩანს ან პოლარიზებულიობის შედეგად დესტრუქციულობით გამოირჩევა. ასეთ სიტუაციაში, აქტიური გახდა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია, რომელიც პოლიტიკური სისტემის ინსტიტუტია. კრიზისულ პოლიტიკურ სიტუაციებში ქართული ეკლესია სახელმწიფოებრივი პოზიციით ისტორიულად ყოველთვის გამოირჩეოდა, მაგრამ ამ სიტუაციაში, როდესაც ერი პოლიტიკურად პოლარიზებულია, მისი შემრიგებლური და გამაერთიანებელი პოზიცია განსაკუთრებით ღირებულია. მიუხედავად იმისა, რომ გარკვეული ძალები და ლიბერტიარიანული მიმართულებები ებრძვიან ეკლესიის პოლიტიზირებულ ფუნქციებს, მაინც მას პოლიტიკის გამორჩეულ აქტორად მიიჩნევენ; ის არ იღებს პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებს, მაგრამ ერის პოლიტიზირებისა და ეროვნული და სახელმწიფოებრივი იდენტობის ფორმირების პროცესში მას თავისი პოზიცია გამოკვეთილი აქვს. დემოკრატიულ ტრანზიციის მართლმადიდებლობის როლის

დაკნინება, როდესაც დესტრუქციულობის ელემენტები მომძლავრებულია, სახელმწიფოებრივ კონსოლიდირებას სრულებითაც არ უწყობს ხელს. ამასთანავე, მსოფლიო წესრიგის ტრანსფორმაციის შედეგად უნდა გაძლიერდეს მართლმადიდებლობის გეოპოლიტიკური ფუნქციები, რაც მისი დომინანტური როლის გაზრდას ითვალისწინებს; ახალი ქართული გეოპოლიტიკური იდენტობა და პრაგმატიზმი მართლმადიდებლობის ღირებულებითი და კულტურულ-იდეოლოგიური როლის განსაკუთრებით გაძლიერებას მოითხოვს, რადგანაც ტრანსპლანტაციური პროცესები საფრთხეს უქმნის ეროვნულ იდენტობას. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II აღნიშნავს, რომ „ფაქტია ყველას გვინდა ძლიერი, განვითარებული ქვეყანა გვექონდეს, ამის მიღწევა კი მხოლოდ მაშინ არის შესაძლებელი, თუ საზოგადოებაში სწორი ღირებულებათა სისტემა იარსებებს და ამ საფუძველზე მოხდება პოლიტიკური, ეკონომიკური და სოციალური პრობლემების მოგვარება, დეზორიენტირებული საზოგადოება კი ქაოსში ჩაიძირება და სახელმწიფოს დიდად დააზარალებს“.³

დემოკრატიულ ტრანზიციის თანამედროვე ქართული მართლმადიდებელი ეკლესიის ფუნქციები რამდენიმე მიმართულებით გამოიკვეთა: პირველი, მართლმადიდებელი ეკლესია, პოლიტიკურ ინსტიტუტებთან შედარებით, ერის პოლიტიკურ კონსოლიდირებას ახდენს, რაც პოლიტიკური სტაბილურობის გარანტიას წარმოადგენს. მეორე, ქართული ეკლესიის პოზიცია მკვეთრად გამოიკვეთა ეროვნული ღირებულებებისა და ტრადიციების დაცვის მიმართულებით; იგი გახდა თანამედროვე ქართული ღირებულებითი სივრცისა და ეროვნული იდენტობის ფორმირების ერთ-ერთი აქტიური შემოქმედებითი და ფუნქციურად მდგრადი ინსტიტუტი. მესამე, მართლმადიდებლობა ქართულ პოლიტიკურ სივრცეში, თავისი დომინანტური და სტაბილური სიტუაციის შექმნით, ტოლერანტული და ოპტიმისტური განწყობილების ფორმირებაში აქტიურად მონაწილეობს, რაც თანამედროვე სახელმწიფოებრიობის თვითდამკვიდრების პრიორიტეტულ ღირებულებას

3 სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის სააღდგომო ეპისტოლე. თბ., 2018, გვ.21-22

წარმოადგენს. მეოთხე, დემოკრატიული ტრანზიციის პირობებში პოლიტიკური სოციალიზაციის თემატიკა ძალიან აქტუალური გახდა; ქართული ეკლესია მტკიცედ აფიქსირებს თავის პოზიციას ოჯახის, დემოგრაფიული სიტუაციისა და განათლების სფეროში არსებული პრობლემების მიმართულებით; ეს სფეროები დემოკრატიული ტრანზიციისა და ეროვნულ-პოლიტიკური იდენტობის ფორმირების პროცესში პრიორიტეტული გახდა და ახალ მიდგომებს მოითხოვს. მეხუთე, მართლმადიდებელი ეკლესია და სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ილია II საჯარო პოლიტიკურ სივრცეში გამორჩეული რეიტინგითა და ავტორიტეტით სარგებლობს; ქართული ეკლესია სამოქალაქო სივრცის ყველაზე აქტიური და მდგრადი ინსტიტუტია, რომელსაც დემოკრატიული ტრანზიციის შედეგად წამოჭრილი პრობლემების მიმართ გამოკვეთილი კონსენსუალური მიდგომები აქვს და ადვილად ახერხებს დიალოგზე აგებული სიტუაციის შექმნას.

ამრიგად, თანამედროვე ქართული სამოქალაქო სივრცის რაციონალურობა დამყარებულია ინსტიტუციურ სტაბილურობაზე, რომელიც მკვეთრი პოლარიზების ხასიათს ატარებს და ირაციონალურობის ტენდენციებით გამოირჩევა. დემოკრატიული ტრანზიციის გამოკვეთილ აქტორებს პოლიტიკური პარტიები წარმოადგენს,

რომლებიც ვერ გამოხატავენ სამოქალაქო სივრცის ინტერესებს და პოლიტიკური გაუცხოების რეჟიმით მოღვაწეობენ. დომინანტური ინსტიტუციური სინდრომი ანგრევს ქართული დემოკრატიის კულტურულ-ღირებულებით პოტენციალს. ქართული პოლიტიკური ელიტისა და ლიდერების პრაგმატიზმი და პოლიტიკურ-ინტელექტუალური პოტენციალი ვერ აკმაყოფილებს დროის მოთხოვნებს. თანამედროვე დემოკრატიული ტრანზიციისა და სამოქალაქო სივრცის რაციონალურობის განმსაზღვრელ პარადიგმა ახალი ეროვნული პრაგმატიზმი გახდა, რომელიც პოლიტიკური სოციალიზაციის შედეგად უნდა ჩამოყალიბდეს. თავისი ინსტიტუციური აქტორული პოზიციით, როდესაც მომძლავრებულია დესტრუქციულობის სინდრომი, გამოირჩევა მართლმადიდებელი ეკლესია; მას ახალი ტრანზიტოლოგიური და გეოპოლიტიკური ფუნქციები აკისრია, რომელიც მისი დომინანტური როლის გაძლიერებას გულისხმობს. პოლიტიკური ძალაუფლების მქონე აქტორების უპირველესი ამოცანაა სამოქალაქო სივრცის რაციონალურობის ამაღლება, რომელიც სოციუმს პოლიტიკური სივრცის აქტიურ აქტორად გადააქცევს. პოლიტიკური პროცესების რაციონალიზაცია დროის მოთხოვნაა, რამაც ქართული ეროვნული და სახელმწიფოებრივი იდენტობა წინა პლანზე უნდა დააყენოს.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. სრულიად საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ილია II-ის სააღდგომო ეპისტოლე. თბ., 2018;
2. გ. აბესაძე. დომინანტი ინსტიტუციური აქტორები ქართულ პოლიტიკაში და დემოკრატიის სტაბილურობა. „ფილოსოფიური ძიებანი“ /კრებული ოცდამეხუთე/. საქართველოს ფილოსოფიურ მეცნიერებათა აკადემია. „უნ-ივერსალი“, თბ., 2021, გვ. 210-219;
3. გ. აბესაძე. დემოკრატიული ტრანზიტი და ეროვნულ-პოლიტიკური იდენტობის ფორმირება საქართველოში. „ფილოსოფიური ძიებანი“ /კრებული ოცდამეოთხე/. საქართველოს ფილოსოფიურ მეცნიერებათა აკადემია. „უნ-ივერსალი“, თბ., 2020, გვ.98-107;
4. ნ. აბესაძე. მართლმადიდებელი ეკლესია და თანამედროვე ქართული ეროვნულ-პოლიტიკური იდენტობა. „ფილოსოფიური ძიებანი“ /კრებული ოცდამეოთხე/. საქართველოს ფილოსოფიურ მეცნიერებათა აკადემია. „უნ-ივერსალი“, თბ., 2020, გვ.237-249;
5. ნ. აბესაძე. მართლმადიდებლობა და თანამედროვე ქართული ეროვნული იდენტობის პოლიტიკური ტრანსფორმაცია. სტუ საერთაშორისო რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო ჟურნალი „საისტორიო ვერტიკალები“, 47-48, 2021, გვ. 252-257;
6. ნ. აბესაძე. ეროვნული იდენტობა და თანამედროვე ქართული პოლიტიკურ-კულტურული სივრცის დემოკრატიული ტრანზიციის. „ფილოსოფიური ძიებანი“ /კრებული ოცდამეხუთე/. საქართველოს ფილოსოფიურ მეცნიერებათა აკადემია. „უნ-ივერსალი“, თბ., 2021, გვ. 220-228;
7. თომას დე ვალი: ღია საქართველო, დახურული საქართველო. 2017. <https://jam-news.net/ge/post-author/tomas-de-vaali-carnegie-europe/>;
8. ლინკოლნ მიტჩელი-2017 წელს საქართველოს წინაშე მდგარი ოთხი კითხვა. 2017. <http://georgianpress.ge/com/news/view/23819?lang=1>;
9. სტივენ ჯონსი. ინტერვიუ საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტის ანალიტიკოსთან ჯოზეფ ლარსენტან. ინგლისურიდან თარგმნა იოსებ ჟორჟოლიანმა. საქართველოს პოლიტიკის ინსტიტუტი, 2017, იანვარი N1. <http://gip.ge/wp-content/uploads/>;
10. სტივენ ჯონსი. დემოკრატია საქართველოში. http://www.cicerofoundation.org/lectures/Stephen_Jones_Georgia.pdf.